

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ
ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΑ
ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

Αθήνα, 06-03-2020

Αριθ. Πρωτ. : 26678 - 06-03-2020

ΕΥΚΕ: 319

Ταχ. Δ/νση: Νίκης 10, Σύνταγμα
Ταχ. Κώδικας: 105 63, Αθήνα
Πληροφορίες: Αικ. Παπαδημητρίου
Τηλέφωνο: 210 3742090
Fax: 210 3742063

Προς:
ΕΥΔ ΠΕΠ Πελοποννήσου
Τέρμα Ερυθρού Σταυρού
22100 Τρίπολη

Email: stateaid_unit@mnc.gr

ΘΕΜΑ: Διατύπωση γνώμης σχετικά με τα σχέδια Προσκλήσεων με τίτλους «Αναβάθμιση Οικιστικού περιβάλλοντος Δήμου Δυτικής Μάνης» και «Ενίσχυση της ελκυστικότητας των χώρων φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και ανάδειξη της φυσική κληρονομιάς» για έλεγχο συμβατότητας με τις κρατικές ενισχύσεις.

Σχετ. τη με αρ πρωτ 556/25.02.2020 (ΕΥΚΕ319/03.03.2020) επιστολή μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας της ΕΥΔ ΕΠ Πελοποννήσου.

Σε συνέχεια του ως άνω σχετικού, και επί των σχεδίων Προσκλήσεων υποβολής προτάσεων, με «Αναβάθμιση Οικιστικού περιβάλλοντος Δήμου Δυτικής Μάνης» και «Ενίσχυση της ελκυστικότητας των χώρων φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και ανάδειξη της φυσική κληρονομιάς» στις οποίες ζητείται η άποψη της Υπηρεσίας αναφορικά στην υπαγωγή ή μη στο καθεστώς των Κρατικών Ενισχύσεων των εν λόγω δράσεων και λαμβάνοντας υπόψη το θεσμικό πλαίσιο των Κρατικών Ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σημειώνονται τα εξής:

Σχέδιο Πρόσκλησης: «Αναβάθμιση Οικιστικού περιβάλλοντος Δήμου Δυτικής Μάνης»

Σύμφωνα με το περιεχόμενο του εν θέματι σχεδίου θα χρηματοδοτηθούν παρεμβάσεις που αφορούν στην αναζωογόνηση οικιστικών περιοχών, με παροχή κοινωνικής, πολιτιστικής ή άλλης συναφούς βάσης ανάπτυξης, μέσα από την οργάνωση χώρων στήριξης πολιτών. Θα χρηματοδοτηθούν δράσεις που αφορούν σε διαρρυθμίσεις και εκσυγχρονισμούς χώρων ή και προμήθεια εξοπλισμού λειτουργίας τους. Επίσης μεταξύ άλλων, δράσεις που αφορούν σε

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

αναπλάσεις οικισμών σε τμήματα του οικιστικού δικτύου, για την κοινωνική και οικονομική αναζωογόνηση υποβαθμισμένων κοινοτήτων σε ιδιαίτερα αραιοκατοικημένες αγροτικές περιοχές της περιοχής παρέμβασης, αποσκοπώντας στη βελτίωση της ελκυστικότητας των περιοχών αυτών τόσο για τους επισκέπτες όσο και για τους ίδιους του κατοίκους της περιοχής. Η δράση υλοποιείται στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου ΕΣΟ5 «Αναβάθμιση των παρεχόμενων κοινωνικών υπηρεσιών σε ορεινές και αραιοκατοικημένες περιοχές και αναβάθμιση υποδομών για την κοινωνική και οικονομική αναζωογόνηση σε αστικά κέντρα της περιοχής παρέμβασης» της εγκεκριμένης Στρατηγικής ΟΧΕ Μάνης.

Προϋπολογισμός σχεδίου πρόσκλησης: 625.000€ και επιλέξιμος Δικαιούχος είναι ο Δήμος Δυτικής Μάνης και όσοι φορείς έχουν συνάψει προγραμματική σύμβαση με αυτόν.

Σχέδιο Πρόσκλησης «Ενίσχυση της ελκυστικότητας των χώρων φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και ανάδειξη της φυσική κληρονομιάς»

Σύμφωνα με το περιεχόμενο του εν θέματι σχεδίου θα χρηματοδοτηθούν παρεμβάσεις που αφορούν στην αναβάθμιση και αποκατάσταση χώρων φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, χώρων προβολής πολιτιστικού/φυσικού αποθέματος, ενίσχυσης της λειτουργικότητάς, της προσβασιμότητας και της μεταξύ τους διασύνδεσης. Στόχος είναι η ενίσχυση των περιοχών αυτών ώστε να βελτιωθεί η ελκυστικότητάς τους βελτιώνοντας παράλληλα το οικιστικό περιβάλλον, την ποιότητα ζωής των κατοίκων και αυξάνοντας την επισκεψιμότητά τους. Μεταξύ άλλων θα χρηματοδοτηθούν δράσεις όπως αναπλάσεις, εξωραϊσμοί κλπ περιοχών με ιδιαίτερα φυσικά και πολιτιστικά στοιχεία. Η δράση υλοποιείται στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου ΕΣΟ3 «Προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς ως πόλου έλξης επισκεπτών» της εγκεκριμένης Στρατηγικής ΟΧΕ Μάνης.

Σε περίπτωση που υπάρξουν παρεμβάσεις στις περιοχές του δικτύου NATURA 2000, αυτές θα είναι συμβατές με το «Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας για το Δίκτυο NATURA 2000 για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020» (Σεπτέμβριος 2014), που έχει εκπονηθεί από το ΥΠΕΚΑ.

Προϋπολογισμός σχεδίου πρόσκλησης: 700.000€ και επιλέξιμοι Δικαιούχοι είναι οι Δήμοι Δυτικής και Ανατολικής Μάνης και όσοι φορείς έχουν συνάψει προγραμματική σύμβαση με αυτούς.

Α) 1. Σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ οι ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, κατά το μέτρο που

επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές, εκτός αν οι Συνθήκες ορίζουν άλλως. Συνακόλουθα σε περίπτωση που διακριβωθεί ότι ο αποδέκτης της ενίσχυσης θεωρείται «επιχείρηση» πρέπει να διαπιστωθεί εάν πληρούνται σωρευτικά για τους δικαιούχους των υπό έκδοση προσκλήσεων οι τέσσερις προϋποθέσεις του άρθρου 107 παρ. 1 ΣΛΕΕ για την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης: α) χρηματοδότηση με κρατικούς πόρους, β) χορήγηση οικονομικού πλεονεκτήματος, γ) επιλεκτική μεταχείριση και δ) νόθευση του ανταγωνισμού και επίδραση στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές.

2. Με βάση την Ανακοίνωση της Επιτροπής για την έννοια της Κρατικής Ενίσχυσης (2016/C 262/01) που εξειδικεύει το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις εφαρμόζονται μόνο όταν ο αποδέκτης της ενίσχυσης είναι «επιχείρηση». «Επιχειρήσεις» θεωρούνται οι οντότητες που ασκούν οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τις διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής τους. Συνεπώς, ο χαρακτηρισμός μιας συγκεκριμένης οντότητας ως επιχείρησης εξαρτάται αποκλειστικά από τη φύση των δραστηριοτήτων που ασκεί. Μεταξύ άλλων, ο χαρακτηρισμός μιας οντότητας ως επιχείρησης συνδέεται πάντα με συγκεκριμένη δραστηριότητα. Μια οντότητα που ασκεί τόσο οικονομικές όσο και μη οικονομικές δραστηριότητες πρέπει να θεωρείται επιχείρηση μόνο σε σχέση με τον πρώτο τύπο δραστηριοτήτων. Για να γίνει διάκριση μεταξύ οικονομικών και μη οικονομικών δραστηριοτήτων, το Δικαστήριο έχει επανειλημμένα αποφανθεί ότι κάθε δραστηριότητα που συνίσταται στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών στην αγορά αποτελεί οικονομική δραστηριότητα.

3. Σύμφωνα με το σημείο 205 της Ανακοίνωσης της Επιτροπής για την έννοια της Κρατικής Ενίσχυσης (2016/C262/01), σε περίπτωση που μια υποδομή χρησιμοποιείται τόσο για οικονομικές όσο και για μη οικονομικές δραστηριότητες, η δημόσια χρηματοδότηση για την κατασκευή της θα εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις μόνο στον βαθμό που καλύπτει τις δαπάνες που συνδέονται με τις οικονομικές δραστηριότητες.

4. Σύμφωνα με το σημείο 207 της Ανακοίνωσης της Επιτροπής για την έννοια της Κρατικής Ενίσχυσης (2016/C 262/01) εάν, σε περίπτωση μεικτής χρήσης, η υποδομή χρησιμοποιείται σχεδόν αποκλειστικά για μη οικονομική δραστηριότητα, η Επιτροπή θεωρεί ότι η χρηματοδότησή της ενδέχεται να μην εμπίπτει καθόλου στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων, υπό την προϋπόθεση ότι η οικονομική χρήση παραμένει αμιγώς επικουρική, ήτοι για δραστηριότητα που συνδέεται άμεσα με τη λειτουργία της υποδομής και είναι απαραίτητη για αυτήν ή είναι συνυφασμένη με την κύρια μη οικονομική χρήση της. Αυτό πρέπει να θεωρηθεί ότι συμβαίνει όταν οι οικονομικές δραστηριότητες αναλώνουν τις ίδιες εισροές όπως και οι μη οικονομικές δραστηριότητες, για παράδειγμα υλικό, εξοπλισμό, εργασία

ή πάγιο κεφάλαιο. Οι βοηθητικές οικονομικές δραστηριότητες πρέπει να παραμένουν περιορισμένης εμβέλειας όσον αφορά τη δυναμικότητα της υποδομής. Στο πλαίσιο αυτό, η οικονομική χρήση της υποδομής μπορεί να θεωρηθεί βοηθητική, όταν η δυναμικότητα που διατίθεται κάθε χρόνο για μια τέτοια δραστηριότητα δεν υπερβαίνει το 20 τοις εκατό (%) της συνολικής ετήσιας δυναμικότητας της υποδομής. Στις περιπτώσεις αυτές πρέπει να διερευνηθεί περαιτέρω η πλήρωση των κριτηρίων του άρθρου 107.1 της ΣΛΕΕ και να τεκμηριωθεί πιθανώς, η χρήση της πρόνοιας περί «Βοηθητικών Δραστηριοτήτων» (σημείο 207 της Ανακοίνωσης 2016/C262/01) στη λίστα ελέγχου: «Οδηγίες για την αξιολόγηση πλήρωσης κριτηρίου συμβατότητας» της υπ. αριθμ. πρωτ. 115150/ΕΥΚΕ4023/2.11.2016 επιστολής του ΓΓΔΕ & ΕΣΠΑ.

5. Το σημείο 2.2 (παράγραφος 17) της Ανακοίνωσης της Επιτροπής για την έννοια της Κρατικής Ενίσχυσης (2016/C 262/01) αναφέρει ότι : «Το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση όπου το Δημόσιο ενεργεί «ασκώντας δημόσια εξουσία» ή όταν οι δημόσιες οντότητες ενεργούν «υπό την ιδιότητά τους ως δημόσιες αρχές». Μια οντότητα μπορεί να θεωρηθεί ότι ενεργεί ασκώντας δημόσια εξουσία σε περίπτωση που η εν λόγω δραστηριότητα εμπίπτει στις ουσιώδεις λειτουργίες του κράτους ή συνδέεται με τις λειτουργίες αυτές λόγω της φύσεως, του αντικειμένου και των κανόνων στους οποίους υπόκειται. Σε γενικές γραμμές, εκτός των περιπτώσεων όπου το οικείο κράτος μέλος έχει αποφασίσει να εισαγάγει μηχανισμούς της αγοράς, οι δραστηριότητες που εκ της φύσεώς τους εμπίπτουν στα προνόμια δημόσιας αρχής και ασκούνται από το κράτος δεν συνιστούν οικονομικές δραστηριότητες.

6. Οι δραστηριότητες που εκ της φύσεώς τους εμπίπτουν στα προνόμια δημόσιας αρχής και ασκούνται από το κράτος δεν συνιστούν οικονομικές δραστηριότητες. Παραδείγματα των εν λόγω δραστηριοτήτων είναι πχ και «η ανάπτυξη και η ανασυγκρότηση δημόσιας γης από δημόσιες αρχές» (παράγραφος 17)

7. Το σημείο 2.6 (παράγραφοι 33-37) της Ανακοίνωσης της Επιτροπής για την έννοια της Κρατικής Ενίσχυσης (2016/C 262/01) «Ενισχύσεις για τον πολιτισμό και τη διατήρηση της κληρονομιάς, συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης της φύσης» και ειδικότερα η παράγραφος 34 αναφέρει ότι «..Η Επιτροπή θεωρεί ότι η δημόσια χρηματοδότηση δραστηριοτήτων πολιτισμού ή διαφύλαξης της κληρονομιάς οι οποίες διατίθενται δωρεάν στο ευρύ κοινό εκπληρώνει έναν απολύτως κοινωνικό και πολιτιστικό σκοπό, του οποίου ο χαρακτήρας είναι μη οικονομικός. Παρομοίως, το γεγονός ότι οι επισκέπτες ενός πολιτιστικού ιδρύματος ή οι συμμετέχοντες σε μια δραστηριότητα πολιτισμού ή διατήρησης της κληρονομιάς, συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης της φύσης, απαιτείται να καταβάλουν χρηματική

συνεισφορά, η οποία καλύπτει μέρος μόνο του πραγματικού κόστους, δεν μεταβάλλει τον μη οικονομικό χαρακτήρα της εν λόγω δραστηριότητας, εφόσον δεν μπορεί να θεωρηθεί ως γνήσια αποζημίωση για την παρεχόμενη υπηρεσία»

Σύμφωνα με τα παραπάνω στην περίπτωση που δύναται να τεκμηριωθεί είτε ότι δεν υφίσταται η έννοια του δικαιούχου ως «επιχείρηση» (κατά την έννοια του δικαίου των κρατικών ενισχύσεων) είτε ότι ο δικαιούχος ενεργεί υπό την ιδιότητα της δημόσιας αρχής είτε ότι πρόκειται για έργα διατήρησης πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς τότε μπορεί να υποστηριχτεί ότι οι εν λόγω χρηματοδοτήσεις των δράσεων δεν ενέχουν στοιχεία κρατικών ενισχύσεων.

Β) Αντιθέτως, στην περίπτωση κατά την οποία οι παρεμβάσεις αφορούν στην χρηματοδότηση δράσεων που δεν εμπίπτουν στα άνωθεν προβλεπόμενα της Ανακοίνωσης της Επιτροπής για την έννοια της Κρατικής Ενίσχυσης (2016/C262/01), οι δράσεις αυτές εξετάζονται **κατά περίπτωση** προκειμένου να εκτιμηθεί το αν ο δικαιούχος ενεργεί ως επιχείρηση, κατά την έννοια των κανονισμών των κρατικών ενισχύσεων, δηλ ότι η φύση της ασκούμενης δραστηριότητας και λειτουργίας των υποδομών μπορεί να χαρακτηριστεί ως οικονομική δραστηριότητα. Στην περίπτωση απαιτείται αξιολόγηση ώστε να διαπιστωθεί εάν ενέχονται στοιχεία κρατικών ενισχύσεων. Εφόσον η αξιολόγηση καταδείξει ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης, η χρηματοδότηση των σχετικών δράσεων δύναται να εξετασθεί στο πλαίσιο των προβλεπομένων:

- Στον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης («Γενικός Απαλλακτικός Κανονισμός»), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2017/1084 της Επιτροπής (πχ με βάση άρθρο 53 «Ενισχύσεις για τον πολιτισμό και τη διατήρηση της κληρονομιάς», το άρθρο 16 «Περιφερειακές ενισχύσεις για την αστική ανάπτυξη», το άρθρο 56 «Επενδυτικές ενισχύσεις για τοπικές υποδομές» κλπ), ή
- Στον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1407/2013 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 18ης Δεκεμβρίου 2013 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (de minimis).

Γ) Δεδομένων των ανωτέρω στο διατακτικό και των δύο σχεδίων προσκλήσεων εκτός των αναφερομένων προστίθενται:

- Ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης («Γενικός Απαλλακτικός

Κανονισμός»), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2017/1084 της Επιτροπής.

- Ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1407/2013 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 18ης Δεκεμβρίου 2013 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (de minimis).
- Η με αρ. πρωτ. 92415/ΕΥΚΕ 6282/28.08.2017 επιστολή της ΕΥΚΕ

Δ) Επισημαίνεται ιδιαιτέρως ότι στην με αρ πρωτ 92415/ΕΥΚΕ6282/28.08.2017 επιστολή της ΕΥΚΕ (απεστάλη στις διαχειριστικές αρχές με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στις 29.08.2017), και με βάση τα οριζόμενα στην με αρ πρωτ 74391/ΕΥΚΕ2634/13.07.2016 Εγκύκλιο της ΕΥΚΕ με θέμα «Οδηγίες στους φορείς που εμπλέκονται στη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020», μετά την υποβολή των μεμονωμένων προτάσεων στην πρόσκληση υποβολής προτάσεων, κάθε πρόταση πρέπει να εξετάζεται διακριτά αναφορικά με την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης και την τήρηση των κανόνων του ανταγωνισμού.

Για την αξιολόγηση της πλήρωσης του κριτηρίου συμβατότητας της εκάστοτε πράξης με τους κανόνες του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων, είναι αναγκαίο να συμπληρώνονται οι λίστες ελέγχου περί ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης που έχουν κοινοποιηθεί με την με αρ πρωτ 115150/ΕΥΚΕ4023/2.11.2016 επιστολή του ΓΓΔΕ & ΕΣΠΑ, καθώς και οι λίστες ελέγχου των γενικών και ειδικών όρων εφαρμογής του ΓΑΚ που έχουν κοινοποιηθεί με την με αρ πρωτ. 33004/ΕΥΚΕ1321/24.03.2016 επιστολή της ΕΥΚΕ, αντίγραφα των οποίων πρέπει να τηρούνται

Παραμένουμε στην διάθεσή σας για οποιαδήποτε διευκρίνιση.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Ο προϊστάμενος της Διεύθυνσης Οργάνωσης,
Διοικητικής & Τεχνικής Υποστήριξης

κ.α.α.
ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

Η Προϊσταμένη της ΕΥΚΕ

Ζωή Γεωργοπούλου

Εσωτερική Διανομή (Ηλεκτρονικά):

- Γραφείο Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ
- Γραφείο Γενικού Διευθυντή ΕΑΣ
- Ε.Υ.Κ.Ε.